

[Første næstformand.]
undervisningsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om Statens Uddannelsesstøtte [optaget af Tove Nielsen].

(Lovforslag nr. 18. Fremsat 24/1 75 af undervisningsminister Tove Nielsen. Taget tilbage 21/2 75 af undervisningsminister Ritt Bjerregaard. Optaget 21/2 75 af Tove Nielsen).

Lovforslaget sættes til forhandling.

Undervisningsministeren (Ritt Bjerregaard):

Regeringen har ikke ønsket at fremme det af venstregeringen fremsatte forslag til lov om Statens Uddannelsesstøtte, da det ikke stemmer med de tanker, som socialdemokratiet har givet udtryk for. Nu er lovforslaget imidlertid fremsat af venstre som privat forslag, og som sådant skal jeg hermed kommentere det.

Indledningsvis vil jeg fremhæve, at tidsfristen er overskredet. I sin tale i forbindelse med lovforslagets fremsættelse den 24. januar 1975 udtalte fru Tove Nielsen, at sidste frist for trykkeordren for ansøgningsmateriale var den 7. marts 1975, netop i dag, og inden da måtte den nye lov vedtages og de nye regler, der skal stå i ansøgningssekemaerne, udformes.

Med venstregeringens tilbagetræden gik muligheden tabt for at ændre uddannelsesstøtteleven med virkning fra næste støtteår, det vil sige fra 1. august 1975. Det vil derfor ikke være muligt nu at opnå besparelser på bevillingerne til uddannelsesstøtten i finansåret 1975-76. Hvad enten vi måtte ønske det eller ej, er vi tvunget til at fortsætte den hidtidige støtteordning et år endnu.

Men regeringen har ikke derfor tænkt at ligge på den lade side, tværtimod. Ventetiden vil blive udnyttet til udformning af et nyt støttesystem. Det nye støttesystem svarer ikke til venstres, der blot er en forringelse af det nuværende, en urimelig forringelse, som ville medføre uacceptable støttevilkår for en stor del af de studerende. Soci-

aldemokratiet arbejder på et helt nyt støttesystem for alle i de videregående uddannelser, et system, der udelukkende er baseret på statslån, men statslån af en ny type, der ikke virker afskrækkende på dem, der går ind i studiet. Lånene skal nemlig tilbagebetales, hvis man opnår en indtægt, der gør tilbagebetaling rimelig. Tanken er, at låntilbagebetalingerne skal sættes direkte i relation til indtægten og vokse med denne. Omvendt skal der ikke ydes nogen tilbagebetaling, hvis indtægten svigter, f. eks. på grund af arbejdsløshed. Det er endnu for tidligt at gå mere i detaljer med dette system, jeg må først have lejlighed til at overveje og gennemdrøfte det nærmere, men jeg håber at kunne fremsætte et lovforslag herom i næste samling.

Socialdemokratiet kan således af flere grunde ikke gå ind for det foreliggende lovforslag, heller ikke hvis dets ikrafttræden bliver udskudt til den 1. august 1976.

Søgaard (S):

Vi kan jo, som vi har gjort det til en række af de forslag, der har været fremsat i dag til behandling, nikke genkendende også til dette forslag, som jo går helt tilbage til januar 1974. Det blev dengang udførligt behandlet af mit partis daværende ordfører, den nuværende undervisningsminister. Jeg skal derfor ikke knytte mange bemærkninger til selve forslaget. Det drejer sig jo i alt væsentligt om at gøre lånebetingelserne dyrere for de enkelte uddannelsessøgende, og den gruppe, som er uddannelsessøgende, opfatter vi absolut ikke som en gruppe, der bør have deres forhold yderligere forringet i forhold til nuværende, tværtimod.

Vi forstår også, at forslaget var et led i forligspartiernes sparebestræbelser, som fortsat skal opretholdes. Det drejer sig her om ca. 300 mill. kr., man allerede har indregnet i finanslovsforslaget, men jeg forstår også på forslagsstilleren, at man vel nok kommer til at pille dette beløb ud igen, idet fru Tove Nielsen i sin fremsættelsestale dengang bebudede, at forslaget skulle være færdigt fra folketinget den 7. marts — det er just i dag — for at administrationen i øvrigt kunne nå at tilrettelægge ændringerne i forhold til det startende efterårssemester.

Vi må altså skuffe venstre med, at dette her ikke lader sig gøre. Vi har det som præ-

[Søgaard.]

sten og synden: vi er nærmest imod. Selvforslaget bygger i øvrigt på de samme svagheder, som vi erkender findes i den bestående ordning. Jeg tror derfor, det er klogere, at vi koncentrerer kræfterne om at ordne alle de andre spørgsmål, vi behandler i uddannelses- og undervisningsudvalget, i den kommende tid og afventer den situation, som ministeren just har bebudet, nemlig at vi får et grundlæggende forslag om ændringer med hensyn til uddannelsesstøtten.

Brixtofte (V):

Indledningsvis vil jeg om tidsfristen sige, at såfremt der er politisk vilje, og såfremt udvalget hurtigt afslutter sit arbejde, kan det også lade sig gøre at gennemføre dette lovforslag.

Det fremsatte lovforslag er en del af spareforliget, der danner baggrund for den skattelettelse på 7 mia. kr., som skatteyderne har kunnet nyde allerede et par måneder nu. Der er ikke tale om at forringe de uddannelsessøgendes finansieringsmuligheder under uddannelsen. Der er blot tale om, at de uddannelsessøgende i fremtiden skal optage statsgaranterede lån i banker og sparekasser i stedet for rentefrie statslån. Til gengæld bevares tildelingen af stipendier fuldt ud. Det indebærer blot, at det beløb, der skal tilbagebetales, når uddannelsen er afsluttet, bliver større.

Der er med andre ord tale om, at akademikere og andre færdiguddannede skal betale noget mere tilbage til samfundet, og til gengæld har alle skatteydere fået en skattelettelse.

Det er efter venstres mening en rigtig ændring, fordi bl. a. akademikere, lærere og andre færdiguddannede opnår en indtjening, der ligger langt over gennemsnittet hos skatteyderne. Der kan således nævnes følgende fra en rapport fra det økonomiske råd fra foråret 1972 om livsindkomster. Det viser sig her, at f. eks. en gymnasielærer i løbet af livet tjener næsten 3 gange så meget som en lagerarbejder. En folkeskolelærer tjener dobbelt så meget i løbet af livet som en metalarbejder. Det er tal, der tydeligt viser, at de højtuddannede sagtens kan klare at betale et større beløb tilbage til samfundet efter endt uddannelse.

Man må endvidere tage i betragtning, at

ikke alene tjener de højtuddannede mere end arbejdere og landmænd, detailhandlere og andre skatteydere, men derudover har samfundet gratis stillet undervisning til rådighed i en årrække, og det koster mange penge. På denne baggrund er det forståeligt, at mennesker med helt almindelige indkomster, der betaler en stor skat, ønsker at betale mindre skat mod at de højtuddannede til gengæld med deres høje indtægter betaler noget tilbage til samfundet.

Det er også af væsentlig betydning for venstre, at besparelser ikke gennemføres på en sådan måde, at nogen afskæres fra at tage en uddannelse på grund af økonomien. Derfor indebærer lovforslaget, at maksimumsgrænsen for statsgaranterede lån forhøjes fra 10.000 kr. til 12.000 kr., og at det samlede beløb, der kan opnås i stipendier og lån, forhøjes fra 14.000 kr. til 16.000 kr. Omfanget af finansieringen er efter venstres mening fuldt tilstrækkelig til at dække levomkostningerne under uddannelserne, når der tjenes blot en lille smule ved siden af i sommerferien eller på et andet tidspunkt.

Når uddannelsen er afsluttet, vil det ikke være svært at tilbagebetale det noget større beløb. Dels er startindkomsten for en højtuddannet af en tilstrækkelig højde, dels er der jo en rentefradragsret — den har vi endnu i hvert fald — der indebærer, at kun en del af renterne skal bæres af den enkelte. Endelig vokser indkomsten, mens rente og afdrag tilsammen forbliver uændret.

Til sidst vil jeg sige, at det er væsentligt, at man ophører med at opsamle ubrugte midler fra Statens Uddannelsesstøtte. Derfor foreslås det, at beløbet overføres til det følgende finansår med en tilsvarende nedsættelse af det nye års stipendiebevilling.

Jørgen Junior (FP):

Fremskridtspartiet ønsker, at de skatteyderfinansierede uddannelser skal indskrænkes til samfundsnyttige områder. Ved disse studier bør der indføres en adgangs begrænsning efter de opnåede eksamensresultater. Så længe studierne ifølge aflagte årsprøver passes tilfredsstillende, udbetales tilstrækkelige beløb til, at de pågældende kan klare sig.

Så længe vi i dette land kritikløst uddanner unge uden nogen rimelig målsætning og uden begrænsninger, kan de nuværende til-

[Jørgen Junior.]

stande imidlertid ikke fortsætte. Eksempelvis kan nævnes, at der ved instituttet for etnologi og antropologi ved Københavns universitet er indskrevet 295 studerende; det er sandsynligvis 290 flere, end samfundet har brug for. Det er synd for de mange, vi ikke kan bruge, og det er samfundsmæssigt økonomisk tåbeligt. For at vi kan få et fornuftigt uddannelsesmønster, må der være et samspil med aftagerne; en markedsmechanisme må give den rimelige begrænsning. De, der her efter slipper igennem dette forbrugsbestemte nåleøje, bør naturligvis have samfundets støtte. At jeg dog også mener, dette bør ske under den forudsætning, at den uddannede betaler staten hele sin uddannelse tilbage, skal gøres klart. Med de store fordele, der opnås af de højt uddannede, således som hr. Brixtofte gav et par eksempler på, er det hamrende usolidarisk, at de mange studerende i den grad begunstiges i forhold til de unge, der ikke modtager SU.

Så længe der ikke er foretaget adgangs begrænsninger, der modsvarer samfundets behov, bør der under ingen omstændigheder være bedre muligheder end det foreslåede. Med det meget store antal uddannelsessøgende ligger allerede dette betydeligt over, hvad der er rimeligt for samfundet. Vi anser således ikke den tidligere undervisningsministeres forslag for at være nogen tilstrækkelig og fuldgyldig god løsning, når staten skal finansiere sit behov for medborgere med højere uddannelse.

Med disse tanker som grundlag vil vi dog erklære os positive over for det foreliggende forslag som værende et hanefjed i den rigtige retning.

Det er i øvrigt efter vores opfattelse en rimelig tanke, at der ikke kan ydes støtte før det 18. år. Det må ligeledes være ganske korrekt, at de forud for 1974-75 opsparede 150 mill. kr. overføres til 1975-76 og dermed kan reducere behovet i denne periode med et tilsvarende beløb.

Edele Kruchow (RV):

På det radikale venstres vegne kan jeg ligesom forslagsstilleren, fru Tove Nielsen, henvise til, hvad jeg har sagt på det radikale venstres vegne ved førstebehandlingen af lovforslaget om Statens Uddannelsesstøtte, som var til behandling her i salen for et

år siden; det er jo de samme principper, der går igennem begge forslag.

Vi er også enige med fru Tove Nielsen og venstre i, at de unge under 18 år skal trækkes ud af loven om uddannelsesstøtte i fremtiden, og at støtte til unge under 18 år indgår i en ny og særlig form for støtte, nemlig en ungdomsydelse, som udbetales af kommunerne.

Principielt går vi i det radikale venstre ind for, at unge under uddannelse, der behøver hjælp, før eller senere væsentligt skal bidrage til betalingen af deres uddannelse, navnlig fordi denne uddannelse måske giver dem betragtelige indtægter senere hen i livet, hvad enten de nu får ansættelse inden for det offentlige eller i det private erhvervsliv.

En af vejene hertil er forslaget om, at de hidtidige statslån, som foreslået i dette lovforslag, ændres til statsgaranterede lån. Vi har givet vor tilslutning til denne idé tidligere, og de besparelser, som det offentlige herigennem kan opnå, er vi interesserede i at opnå.

Samtidig er vi klar over, at rentebyrden herved øges og med den nuværende rentefod og flerårige studier kan dette betyde en mærkbar fordyrelse, når lånet skal tilbagebetales. Derfor er vi også indstillet på nøje at se på følgerne af denne større rentebyrde, som bliver resultatet, og vi vil også gerne se på, om den på den ene eller den anden måde kan afbødes for de mindrebemidlede.

Det drejer sig også om, hvorvidt det offentlige gennem uddannelsesstøtte, sådan som også andre her i dag har været inde på, skal yde væsentligt mere til de universitetsstuderende og deres etablering end til en ung landmands eller håndværkers etablering. Vi er altså i disse forhold inde på at søge en løsning, der giver en virkelig ligestilling.

Fru Tove Nielsen er også i sin fremsættelse inde på de uforbrugte stipendiebeløbs anvendelse i det følgende år. Vi i det radikale venstre er enige i, at disse uforbrugte midler ikke fortsat skal opbevares; vi må have en anden form for budgettering, således at de i fremtiden indgår i det følgende års forbrug. I den nuværende situation kan de måske netop bruges til at afbøde nogle af vanskelighederne ved en høj rentebyrde.

[Edele Kruchow.]

Vi går som sagt gerne i gang med et udvalgsarbejde om dette forslag. Vi har også iagttaget den tidsfrist, der synes at være overskredet, men vi vil altså gerne prøve et hurtigt udvalgsarbejde. Vi vil også meget gerne på et senere tidspunkt gå ind i en dybdegravning af nogle af de principper, som såvel undervisningsministeren som andre her har været inde på, men i øjeblikket er det altså kun dette lovforslag, det drejer sig om.

Gerda Møller (KF):

I adskillige år har det konservative folkeparti forsøgt at vinde tilslutning her i folketinget til en ændring af uddannelsesstøtten, således at vægten i højere grad kom til at hvile på lån fremfor på stipendier. Da vi umiddelbart efter venstre regeringens tiltræden i fjor så den nye regerings tanker, fik vi et begrundet håb om et sporskifte på dette område, men vi ved jo alle sammen, at sådan kom det ikke til at gå, først og fremmest fordi venstre regeringen indgik et forlig med socialdemokratiet, kristeligt folkeparti og centrum-demokraterne. Derved blev omlægningen af studiestøttens principper fra stipendier til lån hindret, og de besparelser, man kunne have opnået på det område, trods det at man daglig hørte eksempler på misbrug, fik vi altså ikke — misbrugene var væsentligst vedrørende elevstøtten til 3. real og 10. klasse.

Nu skal vi altså til det igen. Allerede da venstre regeringen fremsatte sit forslag i fjor — og det var jo så godt som enslydende med det forslag, vi nu behandler i dag — gav det konservative folkeparti udtryk for, at det var et forslag i den rigtige retning. Men vi gav samtidig udtryk for vor egen principielle holdning, hvordan vi ønskede studiestøtten ændret, nemlig en kraftig nedskæring af beløbene til 10. klasserne og 3. real, og i de tilfælde, hvor uddannelsesstøtten skulle udbetales til disse, skulle den udbetales til forældrene og ikke til børnene. Hvad dette sidste angår, er vi tilfredse med, at vi har fået efterkommet det ønske.

Vi tilkendegav også, at vi ønsker stopprøver indført i alle videregående uddannelser og studiestøtten til de studerende opbygget således, at stipendiestøtten kun skal gives før denne stopprøve, som vi mener skal ligge

efter senest 1 års studieforløb. Med en sådan ordning mener vi, at de studerende vil få en risikofri start på uddannelsen, og derfor nærer vi ingen betænkeligheder ved at foreslå den resterende del af studietiden finansieret udelukkende via lån, for den sags skyld både rentebærende og rentefrie lån.

Men vi kom altså ikke igennem med disse tanker, og vi kom heller ikke igennem med venstre regeringens egne forslag i sidste folketingssamling, fordi venstre regeringen havde bundet sig. Trods gentagne forsøg både i folketingssalen og i undervisningsudvalget, blev vi hver gang afvist.

Derimod lykkedes det at komme igennem med ændringer i forbindelse med septemberforliget. Det er det, der giver sig udslag i det forslag, vi behandler i dag. Dette forlig vedstår vi os på alle områder, altså også på dette, selv om det ikke er enslydende med vor principielle holdning til denne sag. Men ved ethvert forlig er det jo nødvendigt, at man bøjer sig; det sander også vi.

Som sagt finder vi dette forlig et skridt i den absolut rigtige retning, men på den anden side vil jeg gerne sige fra denne talerstol, at det betyder ikke, at vi har opgivet at få vore principielle standpunkter igennem folketinget på et senere tidspunkt. Jeg kan sige som fru Edele Kruchow, at vi gerne vil arbejde sammen med andre partier for at få en ny uddannelsesstøttelov.

Vi mener fortsat, det vil være rigtigt at beskære den store stipendiestøtte, som efter dette forslag får lov til at fortsætte. Vi ønsker stadig på længere sigt at få erstattet denne stipendiestøtte med en ordning, der i højere grad bygger på lån, så uddannelsen ikke alene bliver en investering for samfundets skyld, men også for den enkelte uddannelsessøgende.

Jeg har lige en bemærkning til undervisningsministeren. Jeg forstår ikke, at man ikke kan gennemføre ordningen allerede fra i år. Alt må da ligge klappet og klart efter den tidligere undervisningsminister, som jo netop har siddet og arbejdet med det i den hensigt at få det gennemført.

Til sidst med hensyn til de nye tanker, som undervisningsministeren har. Nu skal vi jo ikke diskutere dem i enkeltheder her, men jeg kan alligevel ikke tilbageholde denne bemærkning: med tanken om tilbagebetaling efter indtægt, når man er færdig

[Gerda Møller.]

med uddannelsen, er vi så ikke inde i hele den problematik, vi har drøftet adskillige gange om samspillet imellem skatten og de sociale ydelser, således at vi går videre ad den vej, at det ikke kan betale sig at tjene flere penge, fordi vi bare skal aflevere dem igen til skattevæsenet?

Kristine Heitberg (SF):

Vi har hverken lod eller del i det spareforlig, som det foreliggende lovforslag er et led i, og det er ganske klart, at vi stiller os overordentlig negativt til lovforslaget, ganske som ved den første behandling, der fandt sted for godt et år siden. Ideen om overhovedet at bevare stipendier er noget forbløffende; den hilser vi naturligvis velkommen, men derudover er der ikke noget særlig godt at sige om forslaget.

V undrer os over det manglende vidsyn, der karakteriserer dette forslag, og undrer os over, at man virkelig kan tale om at ville lægge så store dele af finansieringen af studierne ud til bankerne. Nu siger hr. Brixtofte oven i købet, at det drejer sig om, at de rigt aflønnede akademikere — hvem det ellers måtte være — skal tilbagebetale en del af deres indtægter til samfundet; jeg har aldrig været klar over, at man kunne identificere bankerne med samfundet. Det, det drejer sig om, er et forsøg på at lægge nogle byrder på de studerende, som i alt væsentligt skal tilbagebetales til bankerne, aldeles ikke til nogen som helst form for samfundsnyttig virksomhed — i hvert fald ikke i vore øjne.

Det, der i øvrigt har gjort situationen vanskeligere, siden vi talte om dette forslag sidst, er, at den stigende arbejdsløshed har gjort de ord til skamme, der også her er faldet om, at de studerende har mulighed for at tjene penge ved siden af studierne. Ja men det er jo netop en af de ting, de ikke kan komme til. Det vil sige, at de mere end nogen sinde hænger på de principper for studiestøtte, som vi finder på herinde.

Det er klart, at vi ikke på nogen måde kan lide tanken om lån af den ene eller den anden art; dog er statslånene en relativ mindre byrde end banklånene, og specielt er de det også for samfundet med den nuværende mærkværdige rentefradragsregel, som yderligere får i virkeligheden ikke blot de

uddannelsessøgende som færdiguddannede, men også andre skatteydere til at være med til at finansiere noget af bankernes overskud. Det kan vi ikke se noget som helst positivt i.

Vi vil vende os imod ideen om så at sige at tilegne sig de én gang bevilgede midler til Statens Uddannelsesstøtte fra de uddannelsessøgende og putte dem i statskassen igen og bruge dem én gang til. Det må da være fuldstændig i strid med al menneskelig anstændighed at handle således med penge, der én gang er bevilget til et bestemt formål, nemlig på den finanslov, hvor de hører hjemme. Det er givet, at disse penge må tilhøre de uddannelsessøgende, uden at det medfører indskrænkninger på længere sigt.

Jeg vil gerne pege på i forbindelse med dette lovforslag, at vi har fremsat et forslag til folketingsbeslutning, der i alt væsentligt pegede på nødvendigheden af at gøre stipendiestøtten afhængig, ikke af den skattepligtige indkomst, hvis berygtede sider vi har talt så meget om herinde i andre sammenhænge, men af bruttoindkomsten, dvs. indkomsten uden de forskellige skattefradragfiduser, som den skattepligtige indkomst er belemret med.

Det er ganske givet, at det forslag, vi fremsatte dengang, som var ment som et ændringsforslag, vil vi vende tilbage til. Det må være en fordel at give mere rene linjer, så man ikke arbejder videre med et helt forkert stipendiestøttesystem; selv om man tænker på nye systemer, var der mulighed for at rette på dette punkt.

Jeg vil gerne sige, at det er ganske urimeligt, at stipendiestøtten er afhængig af forældreindkomsten for helt voksne mennesker, som i alle andre henseender regnes som selvstændige borgere. Også denne side af sagen forekommer det mig at være meget nødvendig at rette så hurtigt, som det kan lade sig gøre af økonomiske grunde.

På længere sigt er et helt andet system nødvendigt, og det vil vi snarest komme tilbage til i form af et forslag.

Chr. Christensen (KrF):

Af de bemærkninger, fru Gerda Møller fremkom med her for lidt siden, kunne man få det indtryk, at kristeligt folkepartis deltagelse i medansvaret for visse forlig havde medvirket til, at man ikke kunne få gen-

[Chr. Christensen.]

nemført en omlægning af principperne for studiestøtten. Det gør, at jeg føler mig foranlediget til kort at præcisere, at kristeligt folkeparti er af den opfattelse, at lige adgang til uddannelserne må være en ting, vi skal sikre; det gælder også på det økonomiske område. Derfor ønsker vi principielt, at uddannelsen det første år efter grunduddannelsen finansieres over stipendier eller legater. Derved vil vi opnå den fordel, at de, der ønsker at gå ind i uddannelsen, får lejlighed til at afprøve sig selv: viser det sig, at det går godt og man har lyst til at fortsætte, skulle der ikke være noget i vejen for, at man kan påtage sig finansieringen fremover ved lån, som vi mener bør være rente- og afdragsfri i studietiden. Skulle det nu gå sådan, at den unge ikke ønsker at fortsætte, vil man med denne ordning ikke stå med en ubetalt gæld, som man dårligt kan få afviklet. Det er min opfattelse, at en sådan ordning ville være med til at give de unge medansvar i økonomisk henseende for deres egen uddannelse. Jeg tror, det vil styrke deres indsats også i studietiden. Jeg er også sikker på, det kunne være medvirkende til at give større fagligt udbytte. Og så vil jeg gerne præcisere, at lån på denne måde må være uafhængige af forældrenes indkomst og formue.

I det forslag, der nu ligger her, ønsker man delvis at gå over fra statslån til statsgaranterede studielån, som optages i banker og sparekasser på normale lånebetingelser. Dermed opnår man en besparelse for finansåret 1975-76 på ca. 300 mill. kr.

Det er et skridt i den retning, vi ønsker. Derfor har vi også taget medansvar i det forlig, og derfor står vi også ved forliget. Vi kan derfor tilsige vor fulde støtte til lovforslagets gennemførelse, som det foreligger.

Denne modregning, der foretages af de opsparede midler i Statens Uddannelsesstøtte, finder vi rigtig.

Hvis den politiske vilje er til stede til at gennemføre dette lovforslag, er det min opfattelse, at tidsfristen, som er udløbet i dag, må man kunne dispensere fra, så det kan gennemføres.

Freddy Madsen (DKP):

Der er to væsentlige ting i venstres forslag: den ene er afskaffelsen af stipendierne

for de 16-17-årige, og den anden er spørgsmålet om overgangen fra statslån til de statsgaranterede lån. De to ting vil jeg gerne beskæftige mig med.

Hvad angår spørgsmålet om at lade det overgå til kommunerne at udbetale en særlig ungdomsydelse til de 16-17-årige, så er det i og for sig ikke nogen ny tanke, for støtten til denne aldersgruppe har allerede tidligere været under kommunal administration. Før 1970 var støttetildelingen til unge i 8., 9. og 10. klasse og realen samt anerkendte kurser til realeksamen administreret af kommunerne. Fra den tid har man faktisk meget dårlige erfaringer med denne ordning, fordi den helt frie skønsadgang for kommunerne medførte en væsentlig uensartet behandling fra kommune til kommune, dels således at man så forskel i afslagsprocenter imellem hovedstadskommuner, bykommuner og sognekommuner på henholdsvis 2, 8 og 18 pct., dels således at der var meget store forskelle med hensyn til afslag på de enkelte anmodninger. Forslaget vil således kunne skabe meget store forskelle i tildelingen af ungdomsydelsen, alt efter hvilken udgiftspolitik den enkelte kommune fører.

Selv von Eyben-udvalget afviser i sin betænkning disse tanker og var i stedet enig om, at der måtte opstilles helt objektive tildelingskriterier, som kunne vurderes ud fra retlige synspunkter, og som gjorde det muligt for den enkelte uddannelsessøgende at vurdere, hvilken støtte han kunne opnå.

Endelig må forslaget om ungdomsydelsen også ses som et led i hele den politik, der går ud på at spare på statens budgetter ved at overføre udgifterne til kommunerne. Som bekendt har kommunerne ikke nogen progression i skatteinddragelsen, hvorfor skatten rammer hårdest nedad.

Men det, der sådan set er det værste i det, er virkningerne på uddannelsesmulighederne. Et af hovedresultaterne fra socialforskningsinstituttets store ungdomsundersøgelse i 1965 var, at man fik vished for, at den økonomiske baggrunds indflydelse på erhvervsvalget og dermed på uddannelsesvalget og det videre livsforløb topper netop i 16-18 års alderen, samt at den havde stærkest betydning for de dårligst stillede. Derfor betyder nedskæring af ydelserne til denne gruppe et frafald i tilgangen til HF, til gymnasier, kurser

[Freddy Madsen.]

og andre mellemuddannelser, som vi allerede har set tendenser til for den sidste årgang. Eller sagt lidt mere ligefrem: en adgangsbegrænsning allerede på dette trin efter de mest asociale kriterier.

Der er således indlagt i denne specielle ungdomsydelse, at først og fremmest de svagest stillede vil have vanskeligere ved at gå i gang med en uddannelse. Netop i den nuværende situation med den betydelige arbejdsløshed er dette yderligere katastrofalt.

Med hensyn til lånene vil omlægningen fra statslån til statsgaranterede lån betyde en meget alvorlig fordyrelse af studiet. Der er foretaget direkte opgørelse af det. Vi ved, at renten er væsentlig højere, og at den oven i købet løber under hele uddannelsesforløbet, og de beregninger, der er foretaget, viser, at i det mest ekstreme tilfælde ganske vist, nemlig med en 10-årig uddannelse, betyder det, at et maksimalt lånebeløb på 120.000 kr. til den tid, når det skal tilbagebetales, er nået op på i alt 235.000 kr., og det, der kræves til den tid, er en årlig tilbagebetaling på 40.000 kr.

Jeg ser nok, der kan være problemer på forskellige leder med hensyn til tildelingen af uddannelsesstøtten, idet der naturligvis finder misbrug sted på den måde, at de, som i ly af skattelovgivningen ved hjælp af afskrivninger osv. kan få bragt deres skattepligtige indkomst ned, opnår, at deres børn kan få andel i uddannelsesstøtten, mens en række mennesker, almindelige mennesker, hvor f. eks. mand og kone arbejder, er udelukket fra, at deres børn kan få den. Der er naturligvis urimeligheder, men dem må man komme til livs på anden måde, efter vores opfattelse sikkert gennem indførelse af en bruttoindkomst som grundlag for uddannelsesstøtten. Ad den vej må man regulere det, så det bliver rimeligt og retfærdigt. Men det foreliggende er jo først og fremmest et nedskæringsforslag.

Arnfast (CD):

Centrum-demokraternes principielle holdning er, at vi burde have en ungdomsydelse helt til det tyvende år, som kunne dække de uddannelser, den enkelte måtte ønske, skulle vi kalde det en basisuddannelse, og derefter burde der være lånemuligheder til

videregående uddannelser uanset forældreindtægter og andre kriterier. Det er det principielle.

Det foreliggende forslag er jo en del af spareforliget, og hvis det er muligt at få lovforslaget igennem, så vil vi ikke hindre det i udvalget.

Med hensyn til at udskyde de tiloversblevne midler fra det ene år til det andet går vi ind for dette. Derved vil vi også undgå den fristelse, der ligger for folk til, når de ser disse penge, straks at ønske dem udloddet til dem, der i øjeblikket, i året 1974 eller 1975, studerer. Jeg ved godt, at jeg er ved at nærme mig det næste punkt på dagsordenen, men jeg vil gerne nævne det, for nu har vi holdt brandvagt her — den højtærede undervisningsminister og vi andre — siden kl. 11, og vi skal igen på den kl. 19, så hvis man vil tilgive mig, at jeg lige nævner mit standpunkt til det kommunistiske forslag og så slutter her.

Steen Folke (VS):

Igennem de sidste år er der sket en stadig forringelse af de uddannelsessøgendes levevilkår og en udhuling af Statens Uddannelsesstøtte. Det startede faktisk under den forrige socialdemokratiske regering, er blevet fortsat under venstreregeringen, og nu ligger der altså her et forslag på bordet, som yderligere, hvis det bliver gennemført, markant vil forringe de uddannelsessøgendes vilkår.

Som bekendt skal ifølge forslaget statslånene til studiestøtte afskaffes og erstattes af private, statsgaranterede studielån i banker og sparekasser, og samtidig skal de 16-17-årige ikke mere kunne få penge fra Statens Uddannelsesstøtte, men derimod en ungdomsydelse. Jeg mener i lighed med DKPs ordfører, at ungdomsydelsen vil være et tilbageskridt, og jeg skal ikke kommentere det nærmere i øvrigt.

Hele forslaget er naturligvis et led i de almindelige nedskæringer over for uddannelserne og de sociale områder. Det siger sig selv, at bankernes finansfolk ser meget positivt på dette forslag. Til gengæld vil dets gennemførelse få katastrofale følger for tusindvis af unge under uddannelse. Først og fremmest vil det gå ud over unge fra de økonomisk dårligst stillede hjem, og det vil især sige arbejderbørn, som ikke vil turde

[Steen Folke.]

oparbejde en stor gæld i forbindelse med et langvarigt og usikkert studium. Det siger sig selv, at disse forhold er særlig alvorlige i den nuværende situation med den store ungdomsarbejdsløshed.

Sparepartierne i folketinget lader til at være enige om én ting, nemlig at det foruden lønarbejderne er de svagt stillede grupper i samfundet, bl. a. de uddannelsessøgende, der skal bære omkostningerne ved kapitalismens krise. Jeg skal ikke gå ind på forslagens detaljer, men kommentere en enkelt bestemmelse. Jeg har hæftet mig ved, at venstre i forslaget her har foreslået, at von Eyben-udvalgets oprindelige målsætning med Statens Uddannelsesstøtte skal udgå. Den findes jo optaget i den nuværende lovs § 12, hvor der står, at hensigten med loven er at iværksætte en etapevis gennemførelse af en generel støtteordning, der sigter mod ved stipendier og lån i rimeligt omfang at dække de uddannelsessøgendes nødvendige leveomkostninger. Man foreslår, at denne passus skal udgå af loven, og man gør det med følgende motivering — jeg citerer fra bemærkningerne til lovforslaget:

„Man finder ikke, der er behov for at lovfæste en sådan programmerklæring, hvis retlige betydning er yderst tvivlsom.“

I øvrigt siger man, at udeladelsen ikke skyldes ændret indstilling til støtteordningens sigte. Jeg mener, at det forslag, der er fremsat her, dementerer den sidste påstand.

Jeg skal blot til sidst komme med en enkelt bemærkning til undervisningsministerens varsling af et nyt regeringsforslag vedrørende Statens Uddannelsesstøtte. Nu kender vi ikke dette forslag, det er ikke fremlagt, så endelig stillingtagen må naturligvis vente, men jeg vil da lige sige på forhånd, at jeg har meget vanskeligt ved at forestille mig en ordning, hvor stipendietildelingen erstattes med statslån, som ikke vil få den konsekvens, at den vil virke afskrækkende over for unge fra økonomisk dårligt stillede hjem, først og fremmest altså unge fra arbejderhjem. Jeg vil eventuelt gerne

høre bemærkninger hertil, men jeg vil på forhånd stille mig yderst skeptisk over for, om det er muligt at indføre en ordning med overgang til statslån, som ikke har disse afskrækkende virkninger. Jeg mener ikke, at det, vi har hørt om regeringens påtænkte forslag hidtil, er tilstrækkeligt overbevisende til, at jeg i hvert fald vil tro på, at forslaget ikke faktisk får den konsekvens.

Undervisningsministeren (Ritt Bjerregaard):

Jeg skal først knytte nogle bemærkninger til spørgsmålet om tidsfrist, fordi hr. Brixtofte og fru Gerda Møller var inde på det spørgsmål; fra begge sider sagde man, at det kunne godt lade sig gøre at gennemføre forslaget.

Nu er det jo sådan, at det som bekendt ikke er regeringspartiet, der har udformet dette lovforslag og heller ikke fremsættelsestalen. Det kan nok være nyttigt over for dem, der udtrykte undren, at citere fra den fremsættelsestale, som fhv. undervisningsminister Tove Nielsen fremlagde her i folketinget. Der står:

„Lovforslagets nyordning agtes gennemført i støtteåret 1975-76, dvs. fra 1. august 1975. For at dette kan lykkes, er det nødvendigt at udarbejde regler, edb-programmer, skemaer m. v., inden ansøgningsmaterialet senest 7. marts skal sendes til trykning for at kunne være stipendienævnene i hænde senest 1. maj. Denne frist kan ikke udsættes, hvis de uddannelsessøgende som hidtil skal kunne modtage de første rater af uddannelsesstøtten 1. september.“

Jeg synes, det påhviler det tidligere regeringsparti at give anvisninger på, hvordan man nu kan mene, at det sagtens kan lade sig gøre, at vi både kan nå en forsvarlig behandling i uddannelsesudvalget og også overholde disse frister, når man her meget stærkt har præciseret, at 7. marts var absolut sidste frist.

Jeg skal i øvrigt sige til hr. Brixtofte, at jeg er meget enig i de betragtninger, han kom med vedrørende livsindkomsterne. Det er nogle af de tanker, der også vil komme til

[Undervisningsministeren.]

at indgå i det forslag, socialdemokratiet vil fremsætte.

Jeg er også meget langt hen ad vejen enig med flere af ordførerne, bl. a. fru Edele Kruchow, om ungdomsydelsen. Jeg er positiv over for at kigge på den. Jeg stiller mig tvivlende over for besparelserne i den, men en ændring vil jeg meget gerne være med til.

Jeg takker også for fru Edele Kruchows bemærkninger om at gå positivt ind i en kulegravning af principperne omkring uddannelsesstøtten, således at vi kunne nå frem til en mere gennemgribende og holdbar ændring.

Jeg skal ikke i dag sige noget til bemærkningerne om de tanker, socialdemokratiet foreløbig har gjort sig; fru Gerda Møller var inde på det, vi vender tilbage til det, hr. Steen Folke var også inde på det, også her vender vi tilbage. Blot denne bemærkning til hr. Steen Folke, at det undrer mig ikke særligt, at han på forhånd var skeptisk; det er, hvad vi møder hver gang. Man kunne måske vente, indtil man så forslaget, og så udtale sig om det konkret.

Søgaard (S):

En enkelt bemærkning til hr. Brixtofte, der jo bevægede sig meget i problematikken omkring de store lønninger, som akademikere o. lign. får, når de er færdiguddannede. Jeg vil give hr. Brixtofte ret i, at det er korrekt. Men Statens Uddannelsesstøtte drejer sig jo ikke om den slags ting. Det, det drejer sig om, er at prøve på at skabe muligheder for, at familier med små indtægter kan give deres unge den form for uddannelse, som det nu engang er muligt i dette samfund, og forudsætningen for at kunne gøre det, er, at disse familier ikke på forhånd er slået ud rent psykisk af at skulle bære en lånebyrde som den, dette forslag, som nu foreligger her på bordet, egentlig indebærer, nemlig en stigende lånebyrde, som man skal afbetale på et senere tidspunkt. Det er det, jeg mener forringer vilkårene for de unge i samfundet, først og fremmest fordi deres forældre med små indtægter, som det her drejer sig om, jo ikke er i en sådan situation, at de kan støtte deres unge i en fortsat tro på, at de kan gennemføre et studium med studielån, som er af en helt anderledes størrelsesorden end den, vi kender for nærværende.

Det er på denne baggrund, jeg gerne vil sige, at vi ikke kan være med. Det er på denne baggrund, jeg gerne vil sige, at vi mener, de uddannelsessøgendes vilkår bliver forringet, samtidig med at man jo ikke giver dem nogen mulighed for at påtage sig arbejde, fordi man jo også skærper studietiden og derigennem altså ligesom indsnævrer deres muligheder for på anden vis rent økonomisk at kunne klare deres studier fremover.

Brixtofte (V):

Først til hr. Søgaard: det drejer sig ikke om at forringe de uddannelsessøgendes muligheder for at finansiere deres studier, mens de er under uddannelse, men det drejer sig om, når de er færdige med deres uddannelse, at de så betaler en del tilbage til samfundet.

Dernæst vil jeg udtrykke glæde over, at forslaget samler tilslutning fra partier, der repræsenterer et flertal i folketingssalen. Jeg har noteret, at fremskridtspartiet og venstre har en fundamentalt forskellig indstilling til, hvordan de højere uddannelser skal være i Danmark, men jeg noterer mig, at fremskridtspartiet alligevel vil stemme for venstres forslag.

Dernæst vil jeg fastholde, at en politisk vilje og en hurtig udvalgsbehandling gør det muligt at gennemføre lovforslaget. Det er vigtigt at sikre finansiering af skattelettelserne, det er en besparelse på 500 mill. kr. Jeg mener, det er så vigtigt, at en hurtig udvalgsbehandling og så måske lidt mere administration, selv om det skal koste lidt mere, kan lade sig gøre, og det kan vi godt tilslutte os. Det er så vigtigt at få den besparelse igennem.

Dernæst vil jeg sige til hr. Freddy Madson, som taler om meget høje beløb om 10 år, at til den tid har man jo også en langt større indkomst end i dag, og derfor vil man fuldt ud være i stand til at betale beløbet tilbage. Desuden er rentefradragsretten jo sådan administreret, at man kan trække renterne fra ned til hovedstolen, og det udgør i de første år den ydelse, man betaler; derfor betales halvdelen af det, man betaler tilbage, af samfundet.

Dernæst kan jeg ikke forstå, at de såkaldte arbejderpartier — der er nogle, der kalder sig det mere end andre — ikke vil gennemføre et lovforslag, der giver en skattelettelse til bl. a. arbejderne, mod at de

[Brixtofte.]

højtlønnede i vores samfund skal betale noget tilbage til samfundet. Det er et konkret eksempel, der viser, at begrebet arbejderparti kun er en indholdsløs floskel.

Med hensyn til det, som fru Edele Kruchow, hr. Chr. Christensen og undervisningsministeren nævnte om en debat om uddannelsesstøttens fremtid, vil jeg sige, at jeg kan godt tilslutte mig det. Jeg vil gerne være med til en sådan debat, og det vil venstre gerne. Vi har også vores principielle program, som jo ikke altid kan udmøntes i praksis, når der skal gennemføres besparelser.

Edele Kruchow (RV):

Selv om dette jo ikke er et lovforslag om en kommende ungdomsydelse, vil jeg dog lige nævne for hr. Freddy Madsen, at når han omtaler, at den tidligere uddeling under kommunerne gav dårlige erfaringer, er dermed jo ikke sagt, at den nuværende fordeling, der foregår gennem Statens Uddannelsesstøtte, har givet gode erfaringer; det er jo netop ikke altid tilfældet. En af grundene er, som fru Kristine Heltberg var inde på, at den skattepligtige indkomst somme tider er i skærende modstrid med nogle familiers levevilkår, -niveau og forbrug; det er derfor, vores sigte er, at en sådan ungdomsydelse administreret gennem kommunerne, men selvfølgelig med statsstøtte, skal hindre dette. Vi vil altså søge et udgangspunkt for fordelingen, der tager hensyn til andet end blot den skattepligtige indkomst.

Kristine Heltberg (SF):

Det forekommer mig, at man i denne sammenhæng har talt meget smukt om ungdomsydelsen, men det, der bekymrer mig, er egentlig ikke det smukke ord — det kunne da egentlig være en vældig god idé, hvis man havde sådan en ungdomsydelse — men det, der står ud for den i spareforliget, nemlig en besparelse på et så svimlende beløb, at man må være klar over, at det må skære dybt ned i de mindrebemidlede familiers indkomster og budgetter. Det er ganske klart, at i denne sammenhæng bliver begrebet ungdomsydelse et negativt ladet begreb, som vi ikke rigtig kan stå os ved at gå ind for.

Lad os tale om et andet princip for ud-

dannelsesstøtten og for min skyld gerne kalde det for et mere kinesisk eller maoistisk princip, da det ikke ser ud til, at drømmen om en studieløn kan virkeliggøres inden for en overskuelig tid. Lad os prøve at finde en løsning, der hverken bygger på de socialt belastende lån eller på nedskæringer og fremfor alt ikke på nedskæringer for de mindrebemidlede familier, der skal tage stilling til, hvilken uddannelse de skal sende deres børn ind til.

Jørgen Junior (FP):

Jeg har forstået, at fremskridtspartiet også i denne sag på mange måder står ganske alene. Vi stemmer som sagt for det forslag, der lægges frem, fordi vi mente, det var et meget, meget lille hanefjed på vejen, men jeg har bemærket, at f. eks. hr. Chr. Christensen talte om dem, der ønsker at gå ind i uddannelsen, med andre ord ikke dem, der er brug for.

Jeg har også med beklagelse mærket mig hr. Brixtoftes udtalelser om, at hele målet er så fundamentalt forskelligt, hvilket med andre ord stort set kan konkluderes derhen, at venstre åbenbart ikke er indstillet på at indstille hele denne sektor efter samfundets behov, og det må vi jo bare konstatere. Men det synes jeg egentlig er beklageligt.

Jeg vil gerne til fru Edele Kruchow sige, at vi selvfølgelig meget gerne vil være med til at søge nyløsninger på dette punkt, men som sagt er jeg ikke alt for optimistisk med hensyn til de gamle partiers forståelse for samfundets behov fremover.

Freddy Madsen (DKP):

Til hr. Brixtofte: jeg noterer med interesse, at hr. Brixtofte regner med, at inflationen vil løbe videre med samme galskab, som den har gjort indtil nu, også i den kommende tid, og det kan man selvfølgelig så indkalkulere. Men med hensyn til det afgørende problem — og det var jo den vrede tone, han tog på, da det gjaldt om at revse os og han spurgte, om vi ikke ville have skattelettelse til almindelige mennesker: jo, vist vil vi det, hr. Brixtofte, men det vil venstre jo ikke, for venstre har haft magt til at vise, hvad de ville i så henseende. Det er jo ikke ret lang tid siden, vi fik en skattelettelse, men hvordan virkede den? Ja, den virkede på den måde, at de store indkom-

[Freddy Madsen.]

ster fik meget betydelige lettelser, og de små indkomster fik næsten ingen lettelser; men det er dem, der nu skal betale igennem spareforliget på en lang række sociale og uddannelsesmæssige områder for de lettelser, der først og fremmest blev givet til de store indkomster. Det er jo det, der er sagen i denne forbindelse.

Vi har også en løsning af de problemer. Vi mener, at man bør lave en regulær stipendieordning til de unge under uddannelse med det formål først og fremmest at hjælpe de socialt svagest stillede, og så bør man til gengæld over for al den diskussion, der står om de høje akademikerlønninger, omlægge skattepolitikken her i landet, således som vi har foreslået det, ved at gøre progressionen på indtægter over 100.000 kr. stærkt stigende. På den måde vil man nemlig være i stand til at sikre, at enhver kan få en uddannelse i dette land, og på den anden side vil samfundet på denne fornuftige måde tage tilbage en hel del af det, vi har ydet igennem skatterne set i det lidt længere perspektiv. Det er der fornuft i.

Undervisningsministeren (Ritt Bjerregaard):

Først lidt positivt til hr. Brixtofte vedrørende besparelser på uddannelsesstøtten til de videregående uddannelser: vi vender os ikke imod besparelser på dette område. Vi er tvivlende over for, om de kan opnås på kort sigt, men vi mener helt bestemt, at der kan opnås endog meget væsentlige besparelser på længere sigt.

Så var der den anden del af hr. Brixtoftes indlæg, hvor han kom ind på, at det var et spørgsmål om politisk vilje, om man nu ville gennemføre dette forslag eller ej; jeg må sige, det undrer mig. Det er dog ikke ret lang tid siden, at venstre var regeringsparti. Det er partiet venstre, regeringen venstre, der har lavet den fremsættelsestale, hvoraf jeg citerede; der står direkte, at denne frist kan ikke udsættes, og i dag siger så hr. Brixtofte, ja men det er bare et spørgsmål om politisk vilje, vi mente ikke rigtig noget med det dér, det var bare noget, vi sådan skrev, og i dag kan de politiske partier, hvis de gerne vil, da bare se at blive færdige, og de kan såmænd hurtigt snakke sig til rette i udvalget, og så kan vi såmænd nok få dette her igennem. Jeg synes, det er påfaldende,

og jeg synes, at når man har skrevet det i denne fremsættelsestale, må man stå ved det. Jeg havde ærlig talt håbet, at venstre i dag ville have sagt: vi fastholder principperne, vi vil have dem gennemdrøftet, men vi erkender med fremsættelsestalen fra den 24. januar, at det ikke kan lade sig gøre.

(Kort bemærkning).

Brixtofte (V):

Først en kort bemærkning til fru Kristine Heltberg: der er ikke tale om at skære dybt i de uddannelsessøgendes vilkår, nej, der er tale om, at de højtlønnede får det lidt dårligere end hidtil, og det kan venstre ikke beklage, for det bliver til gengæld til gavn for bl. a. arbejdere, landmænd og detailhandlere, der får en skattelettelse.

Til sidst til undervisningsministeren: vi havde håbet, at det kunne lade sig gøre at få det vedtaget, men det er jo ikke venstre, der har givet anledning til en regeringskrise og dermed til udskydelse af behandlingerne.

Undervisningsministeren (Ritt Bjerregaard):

For en ordens skyld til hr. Brixtofte: men det var den tidligere venstreregering, der lavede fremsættelsestalen og skæringsdatoen den 7. marts. Jeg skal lige gøre venstre opmærksom på, og også her hr. Brixtofte, at lovforslaget jo også rummer den særlige ungdomsydelse, og jeg har ikke set noget lovforslag derom, der har været fremsat. Det går jeg ud fra meget hurtigt må følge efter, for det er jo en del af besparelserne, der ligger i det.

I det hele taget synes jeg nok, man burde have overvejet lidt grundigere, om man virkelig skulle genfremsætte dette lovforslag.

(Kort bemærkning).

Kristine Heltberg (SF):

Jeg vil bare gerne sige til hr. Brixtofte, at det efter min opfattelse forholder sig stik omvendt. Det er en af de grunde, som jeg måske ikke har nævnt denne gang, men som jeg nævnte i mit første indlæg, da lovforslaget var til første behandling i fjor, at det netop tjener til at støtte akademikerorganisationernes ønske om højere lønninger til de højest lønnede akademikergrupper. Det er tværtimod ved at nedskære på disse punkter, at man med rimelighed kan komme

[Kristine Heltberg.]

disse høje lønninger til livs, og det er det, vi har bestræbt os for at gøre i en hel række sammenhænge. Det er direkte det stik modsatte, man opnår ved at give dem det påskud, at de har så høje renter at tilbagebetale.

(Kort bemærkning).

Brixtofte (V):

Til undervisningsministeren: forslag til lov om ungdomsydelse kommer hurtigt. Og for det andet: jeg vil fastholde, at hvis der er politisk flertal i folketinget, kan vores lovforslag lade sig gennemføre.

Undervisningsministeren (Ritt Bjerregaard):

Blot for at konstatere, at vi overhovedet ingen anvisninger har fået på, hvordan det skal lykkes for os at undgå at overskride den grænse, venstre selv har sagt var den 7. marts.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling
vedtoges uden afstemning.

Anden næstformand (Nathalie Lind):

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til undervisningsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den sidste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til folketingsbeslutning om fuld anvendelse af midlerne i Statens Uddannelsesstøtte [af Freddy Madsen m. fl.].

(Andre selvst. forslag nr. XV. Fremsat 20/2 75).

Forslaget sattes til forhandling.

Undervisningsministeren (Ritt Bjerregaard):

I sin fremsættelsestale omtaler hr. Freddy Madsen de afslag, som venstre-regeringen har givet på forskellige forslag til anvendelse af uddannelsesstøttens reserver. Jeg ønsker ikke at kommentere disse afslag, dem må venstre selv stå til ansvar for.

Efter min tiltrædelse som minister har også jeg fået forelagt et ønske fra rådet for uddannelsesstøtten om at få udbetalt de opsparede midler. Jeg svarede rådet det samme, som jeg i dag kan sige her i folketinget til det foreliggende forslag til folketingsbeslutning, nemlig at socialdemokratiet er enig i, at de opsparede reserver er de uddannelsessøgendes, da de hidrører fra bevillinger, der er vedtaget af folketinget til uddannelsesstøtten. Samme standpunkt indtog vi i øvrigt ved behandlingen i fjor af et enslydende kommunistisk forslag til folketingsbeslutning. Jeg sagde imidlertid videre til rådet, at jeg endnu ikke havde bestemt, på hvilken måde de opsparede midler skal komme de uddannelsessøgende til gode, og det gælder også i dag.

Jeg foretrækker nemlig, at man ikke behandler spørgsmålet om anvendelse af uddannelsesstøttens reserver isoleret fra de øvrige støtteproblemer, men inddrager det under drøftelserne af det nye støttesystem, som jeg omtalte under det forrige punkt på dagsordenen.

Jeg kan derfor kun gentage forsikringen om, at de opsparede midler vil blive brugt til fordel for de uddannelsessøgende, men hvorledes må foreløbig bero på det videre arbejde med de nye planer omkring uddannelsesstøtten. Regeringen kan således ikke tilslutte sig det foreliggende forslag til folketingsbeslutning.

Søgaard (S):

Vi er enige med forslagsstillerne i, at de ubrugte midler principielt må komme de uddannelsessøgende til gode, men vi synes, det er en dårlig ordning, at man bare giver 25 pct. pro persona, dvs. fra 300 til 2.500 kr., altså en slags uensartet dyrtidsregulering. Vi synes, det er et dårligt forslag og en dårlig måde at gøre det på. Jeg tror, det ville være en bedre løsning, hvis vi eksempelvis i uddannelsesudvalget sammen med ministeren drøftede en fordeling af midlerne.

Derfor vil jeg gerne spørge ministeren, om ministeren vil være villig til en sådan drøftelse, således at ikke mindst ungdomsarbejdsløsheden indgår i en sådan drøftelse.

Brixtofte (V):

Venstre kan ikke tilslutte sig forslaget. Venstre har sit eget forslag, der indebærer,